

اثربخشی وب درمانی بر علائم سندروم پیش از قاعده‌گی

جهانگیر کرمی^۱، سمیه زالی پور^{۲*}، سهیلا رحمانی^۳، مریم ضابط^۴

تاریخ دریافت ۱۳۹۴/۰۸/۲۲ تاریخ پذیرش ۱۳۹۴/۱۰/۳۰

چکیده

پیش‌زمینه و هدف: سندروم پیش از قاعده‌گی، شایع‌ترین اختلال سایکوسوماتیک در زنان است که به صورت دوره‌ای در فاز لوتنال قاعده‌گی بروز کرده و موجب اختلال در عملکرد آن‌ها می‌شود. مطالعه حاضر باهدف بررسی اثربخشی وب درمانی بر کاهش علائم سندروم پیش از قاعده‌گی در دانشجویان دختر دانشگاه رازی کرمانشاه صورت گرفت.

مواد و روش کار: پژوهش حاضر، نیمه آزمایشی و از نوع پیش‌آزمون – پس‌آزمون با گروه گواه بود که در پاییز و زمستان سال ۱۳۹۲ بر روی ۶۰ دانشجوی دختر ساکن خوابگاه‌های دانشگاه رازی انجام شد. ابتدا یکی از خوابگاه‌های دخترانه دانشگاه رازی به صورت تصادفی خوش‌های انتخاب گردید و سپس پرسشنامه سنجش روزانه علائم سندروم پیش از قاعده‌گی در بین دانشجویان توزیع شد. پس از دو سیکل متوالی پرسشنامه‌ها جمع‌آوری و نمره‌گذاری گردید و سپس از بین مبتلایان به سندروم پیش از قاعده‌گی ۶۰ نفر به صورت تصادفی ساده انتخاب شده و به طور تصادفی در دو گروه آزمایش و گواه جای گرفتند. گروه آزمایش طی یک ماه، آموزش‌ها و اطلاعات و دستورالعمل‌های مربوط به سندروم پیش از قاعده‌گی و درمان آن را از طریق پایگاه‌های موجود در وب دریافت کرده و متابعی از وب نیز که کوواریانس مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: بر اساس نتایج حاصل از تحلیل کوواریانس، وب درمانی باعث کاهش معنی‌داری در نمره کل سندروم پیش از قاعده‌گی در گروه آزمایش در مقایسه با گروه کنترل در پس‌آزمون ($P < 0.003$) شد.

بحث و نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد وب درمانی در کاهش علائم سندروم پیش از قاعده‌گی مؤثر است.

کلیدواژه‌ها: سندروم پیش از قاعده‌گی، قاعده‌گی، وب درمانی

مجله دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه، دوره سیزدهم، شماره دوازدهم، پی در پی ۷۷، اسفند ۱۳۹۴، ص ۱۰۲۱-۱۰۱۶

آدرس مکاتبه: کرمانشاه، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه رازی، گروه روانشناسی، تلفن: ۰۹۹۵۱۹۹۳۰۶

Email: sz15649@gmail.com

مقدمه

دیگر طبیه‌بندی نشده‌اند گنجانده شده بود اما در راهنمای جدید به عنوان یک اختلال مجزا کدگذاری می‌شود. در بروز این اختلال سایکو نوروآندوکرین، پارامترهای بیولوژیک، روانی و اجتماعی نقش دارند. علائم معمولاً در ۷-۱۰ روز آخر سیکل قاعده‌گی ایجاد می‌شوند. (۷,۶). این اختلال با افزایش سن تشیدید می‌شود، اما در دختران جوان و نوجوان نیز بروز می‌کند (۸). نتایج برخی پژوهش‌ها نشان داد که در افرادی که سابقه خانوادگی مثبت داشتند، سندروم پیش از قاعده‌گی بیشتر دیده شد ولی سادوک (۹)

قاعده‌گی همچون سایر پدیده‌های فیزیولوژیک بدن، ممکن است دچار اختلالاتی گردد. از شایع‌ترین اختلالات قاعده‌گی، سندروم پیش از قاعده‌گی است. سندروم پیش از قاعده‌گی بیماری روان‌تنی محاسب می‌شود که با طیف وسیعی از تغییرهای عاطفی و جسمانی شناخته می‌شود (۱-۵). در DSM.V اختلال ملال پیش از قاعده‌گی در طبقه اختلالات افسردگی قرار گرفته است. این اختلال در (DSM.IV.TR) به عنوان یکی از اختلالات افسردگی که به‌گونه‌ای

۱ دانشیار گروه روانشناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

۲ دانشجوی دکترای روانشناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

۳ دانشجوی دکترای روانشناسی سلامت، دانشگاه البرز، کرج، ایران.

۴ دانشجوی دکترای روانشناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

پزشکی و روان‌شناسی) کاربرد دارد و اغلب توسط روانشناسان و روان‌پژوهان استفاده می‌شود. وب درمانی بالینی به کاربرد منابع و براي ترويج درمان و رشد به کار می‌رود. وب درمانی رشد به کاربرد منابع وب مفید و خلاق در مورد کودکان، نوجوانان، بزرگسالان و سالمندان اشاره دارد و برای تمامی رده‌های سنی قابل استفاده است. وب درمانی رشد نوعی خودباری است که گاهی با مشارکت درمانگر انجام می‌شود. وب درمانی رشد توسط خود فرد با مشارکت و همکاری کتابداران، روانشناسان، روان‌پژوهان، مشاوران، مددکاران اجتماعی، والدین و سایر افراد علاقه‌مند به حل مشکلات شخصی دیگران قابل اجرا است. وب درمانی فرایندی تعاملی است که از سه جزو اساسی وب (منابع و ب)، درمانگر و درمان جو تشکیل می‌شود. درمانگر منابع وب را به عنوان میانجی برای شناختن و برآنگیختن عواطف، احساسات و مشکلات درمان جو بر می‌گزیند. این فرایند تعاملی کمک می‌کند تا درمان جو بر اساس سطوح احساسی، عاطفی، شناختی و اجتماعی رشد و توسعه یابد (۱۶). با توجه به فقدان تحقیقات در زمینه بررسی اثربخشی وب درمانی بر سندروم پیش از قاعده‌گی، سهولت به کارگیری این روش و کم‌هزینه بودن آن، و از سویی دیگر با توجه به شیوع بالای سندروم پیش از قاعده‌گی و اثرات مخرب آن بر زندگی مبتلایان، و عوارض و هزینه‌های ناشی از دارودارمانی و روش‌های درمانی مرسوم، در این پژوهش به بررسی تأثیر وب درمانی بر علاوه سندروم پیش از قاعده‌گی پرداخته شد.

مواد و روش کار

پژوهش حاضر نیمه آزمایشی و از نوع پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه گواه بود. جامعه آماری پژوهش، کلیه دانشجویان دختری بودند که در پاییز و زمستان سال ۱۳۹۲ ساکن خوابگاه‌های شبانه‌روزی دانشگاه رازی کرمانشاه بودند. روش نمونه‌گیری به این شکل بود که ابتدایی کی از خوابگاه‌های دانشجویی دخترانه دانشگاه رازی کرمانشاه به صورت تصادفی خوشای انتخاب گردید و پرسشنامه سندروم پیش از قاعده‌گی در میان دانشجویان توزیع شد و طریقه ثبت علاوه به صورت روزانه به آنان آموزش داده شد. پس از گذشت دو سیکل پی‌درپی پرسشنامه‌ها جمع‌آوری و نمره‌گذاری شد. سپس از بین کسانی که واجد ملاک‌های سندروم پیش از قاعده‌گی بودند ۶۰ نفر به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند و از این تعداد ۳۰ نفر در گروه وب درمانی و ۳۰ نفر در گروه گواه، به صورت تصادفی ساده جای گرفتند. گروه آزمایش مورد مداخله وب درمانی قرار گرفت و آدرس و بلگ‌ها و سایت‌های مرتبط در اختیار آنان قرار گرفت و نحوه استفاده از آن‌ها به آنان آموزش داده شد. همچنین پست الکترونیکی آزمونگران در اختیار آزمودنی‌ها قرار داده شد تا در صورت نیاز بتوانند با آزمایشگر ارتباط داشته باشند. گروه گواه نیز

آن را قطعی نمی‌داند. نشانه‌های کلاسیک سندروم پیش از قاعده‌گی اغلب با تنفس، تحریک‌پذیری، خشم، افسردگی، احساس عدم کنترل خویشتن، میل شدید به مواد غذایی، تورم و پف کردن، درد پستان‌ها و سردرد می‌باشد (۱۱، ۱۰). در رابطه با سندروم پیش از قاعده‌گی هیچ درمان واحدی که بهطور جهانی پذیرفته شده باشد وجود ندارد و مداخلات درمانی مختلف مانند تغییر سبک زندگی، آموزش‌های شناختی و شناختی رفتاری، مدیریت استرس، افسای هیجانی (۱۲) ماساژ، بازتاب درمانی، یوگا، ورزش، آرام‌سازی عضلانی، درمان‌های گیاهی، رایحه‌درمانی، مصرف ویتامین‌ها و دارودارمانی وجود دارد (۱۴، ۱۳).

وب درمانی یکی از شقوق دیگر روان‌درمانی و کتاب‌درمانی است و می‌تواند مکمل خوبی برای آن‌ها محسوب شود. امروزه منابع موجود در وب به منظور درمان و رشد شخصی و فکری مورداستفاده قرار می‌گیرند. هدف وب درمانی به کارگیری منابع موجود در وب برای حفظ سلامت روانی، تندرنستی و سلامت جسمانی است. وب درمانی برای نخستین بار توسط نوروزی در سال ۲۰۰۶ در مجله وب‌شناسی به کاربرده شده است. وب درمانی یعنی مطالعه منابع الکترونیکی موجود در وب، به منظور ارتقای سطح دانش، حل مشکلات و مسائل جسمی، روحی و روانی. ایده وب درمانی برگرفته از کتاب‌درمانی است. منابع موجود در وب (اعم از صفحه‌های وب، وبنوشت‌ها، کتاب‌های الکترونیکی، روزنامه‌های الکترونیکی و...) می‌توانند به حل مشکلات افراد کمک کنند. استفاده از مطالب گرینشی و مناسب با مشکلات و سن افراد به منظور حفظ سلامت و بهداشت روانی نوعی وب درمانی است. آنچه بر اهمیت وب درمانی می‌افزاید این واقعیت است که اینترنت و وب امروزه جزو مکمل‌های روان‌درمانی و کتاب‌درمانی بوده و پژوهش‌های انجام‌شده توسط پژوهشگران غربی بر اهمیت آثار درمانی وب اشاره دارند. از جمله مزایای اعمده وب درمانی، سهولت دسترسی به وب، گستردگی آن و عدم تعلق به یک رویکرد درمانی خاص است. درواقع هر رویکرد روان‌شناسی خود را تحت عنوان وب درمانی به مراجعت ارائه نماید. وب درمانی می‌تواند به تداوم روند روان‌درمانی و کتاب‌درمانی در خارج از محیط کلینیک، و بدون نیاز به حضور مداوم درمانگر یا مشاور کمک کند. می‌توان از وب درمانی برای ایجاد انگیزه و تغییر نگرش افراد و تقویت احساس اعتمادبه‌نفس، خودشناسی و عزت‌نفس آنان بهره گرفت. این روش می‌تواند برای افراد در سنین مختلف کاربردهای گستردگی داشته باشد (۱۵).

وب درمانی به دودسته بالینی و رشد تقسیم می‌شود: وب درمانی بالینی در پزشکی، روان‌پزشکی و روانشناسی بالینی مورداستفاده قرار می‌گیرد و بیشتر در مورد بیماران تحت مراقبت‌های درمانی (اعم از

استفاده نمی‌شود. هر یک از ماده‌های این فرم روی یک طیف لیکرت ۶ درجه‌ای به صورت (۱=اصلًا تا ۶=خیلی شدید) درجه بندی می‌شود (۱۷). اندیکات و همکاران (۲۰۰۵) پایایی این پرسشنامه را به روش همسانی درونی (الفای کرونباخ) محاسبه کرده و الفای کرونباخ نمره کلی در دو فاز لوثنال و فولیکولار ۰.۹۶ و ۰.۹۳ و ۰.۹۵ و ۰.۹۳، در طی دو سیکل متوالی به دست آمد. اندیکات و همکاران (۲۰۰۵) برای تعیین روایی این فرم از مقیاس سازگاری اجتماعی، پرسشنامه کیفیت رضایت و لذت از زندگی و مقیاس درجه بندی افسردگی همیلتون استفاده کردند. همبستگی نمره کل این پرسشنامه را با نمره کل مقیاس درجه بندی افسردگی همیلتون ۰.۳۸، با نمره کل مقیاس‌های سازگاری اجتماعی ۰.۴۵ و با نمره کل پرسشنامه کیفیت رضایت و لذت از زندگی ۰.۴۴- گزارش دادند (۱۸).

یافته‌ها

در این پژوهش، میانگین سنی آزمودنی‌ها ۲۲.۱ سال بود و تمامی آن‌ها در مقطع کارشناسی مشغول تحصیل بودند. طول مدت خوبنیزی آن‌ها ۱۰-۳۳ روز و طول سیکل‌های آنان ۲۴-۳۳ روز بود. در این پژوهش ۵۵ نفر از آزمودنی‌ها تا پایان پژوهش مراحل را به درستی طی کردند و ۵ نفر به دلیل بیماری و مصرف دارو کنار گذاشته شدند. داده‌های توصیفی مربوط به میانگین و انحراف معیار در گروه‌های آزمایش و گواه در نمره‌های پیش‌آزمون و پس‌آزمون در جدول شماره ۱ نشان داده شده است. جدول شماره ۲ هم، نشان دهنده نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل آزمون کوواریانس می‌باشد. یافته‌های جدول شماره ۲ نشان می‌دهد اثر عامل مداخله (وبدرمانی)، بر کاهش علامت سنتروم پیش از قاعده‌گی از لحاظ آماری معنی‌دار است ($F=180.38$, $P<0.005$).

جدول (۱): جدول مقایسه میانگین و گواه پس از مداخله

انحراف استاندارد	میانگین	گروه
۵/۵۵	۶۵/۶۳	پیش‌آزمون آزمایش
۲/۸۲	۶۱/۱۷	پس‌آزمون آزمایش
۵/۰۵	۶۶/۲	پیش‌آزمون گواه
۴/۶۴	۶۵/۸	پس‌آزمون گواه

^۱ American Psychiatric Association Diagnostic and Statistical Manual Mental Disorder-Fourth edition (DSM-IV)

جدول (۲): جدول تحلیل داده‌های کوواریانس نمرات سندروم پیش از قاعده‌گی

منبع تغییرات	کل	خطا	گروه	پیش‌آزمون	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معنی‌داری	ضریب آتا
					۵۴۱/۸۴	۱	۵۴۱/۸۴	۴۱۱/۱۳	.۰۰۰	.۰/۸۷۸
					۱۳۷/۷۳	۱	۱۳۷/۷۳	۱۸۰/۳۸	.۰۰۰۵	.۰/۷۶۰
					۷۵/۱۲	۵۷	۷۵/۱۲	۱/۳۱		
					۲۴۲۷۴۷	۶۰	۲۴۲۷۴۷			

بحث و نتیجه‌گیری

درمانی، مدیریت استرس وغیره (۱۷؛ ۵، ۱، ۱۴). از آنجاکه در این روش مبتلایان درمی بابند که تغییرات ریتمیک خلقی و جسمی و رفتاری آنان در اثر تغییرات هورمونی سیکل‌های قاعده‌گی آن‌ها می‌باشد که بسیاری از زنان را درگیر می‌کند و با روش‌هایی ساده و کم‌هزینه، تا حدی قابل کنترل می‌باشد، احساس آرامش خیال می‌کنند؛ و نگرش مثبتی نسبت به علایم‌شان که تا پیش از این آن را غیر قابل کنترل می‌دانستند پیدا می‌کنند. آزمودنی‌ها با انجام روش‌های توصیه شده در وب از قبیل ورزش‌های هوایی و تغییر الگوی تغذیه و مصرف ویتامین‌های گروه ب و مطرح کردن این مشکل با اعضای خانواده و دوستان، می‌توانند از علایم‌شان بکاهند. بهطور کلی وب درمانی را می‌توان در مجموع به عنوان یکی از روش‌های ساده، سازنده، کم‌هزینه و مؤثر در رویارویی و مقابله با علائم آزارنده و فرساینده سندروم پیش از قاعده‌گی دانست.

این پژوهش باهدف بررسی اثربخشی وب درمانی بر علائم سندروم پیش از قاعده‌گی صورت گرفته و نتایج حاصل از آن نشان داد که وب درمانی بر کاهش علائم سندروم پیش از قاعده‌گی مؤثر است.

تنها پژوهشی که در باب اثربخشی وب درمانی بر کاهش علائم سندروم پیش از قاعده‌گی در کشور گرفته است پژوهش باستانی و هاشمی (۲۰۱۲) است که در آن به بررسی اثربخشی آموزش سبک زندگی بر اساس وب در میان دانشجویان دختر پرداختند. نتایج پژوهش باستانی و هاشمی (۲۰۱۲) نشان داد که وب درمانی بر کاهش علائم سندروم پیش از قاعده‌گی اثربخش بوده و از شدت علائم آزارنده کاسته و سلامت عمومی مبتلایان را بهبود می‌بخشد. در پژوهش‌های کثیری، اثربخشی بسیاری از روش‌های دیگر نیز، بر درمان یا کاهش علائم سندروم پیش از قاعده‌گی نشان داده شده است، از جمله آموزش‌های شناختی و شناختی - رفتاری، تغییر سبک زندگی، ورزش‌های هوایی، ماساژ‌درمانی، آرام‌سازی عضلانی، درمان‌های دارویی و گیاهی، رایحه‌درمانی، یوگا، بازتاب

References:

- Zalipour S. The Effect of Cognitive Behavioral Therapy, Aerobic Exercise and Pharmaco Therapy on Premenstrual Syndrome. (Dissertation). Kermanshah: Razi University of Kermanshah; 2014.
- Kroll R and Rapkin AJ. Treatment of premenstrual disorders. J repord med 2006; 51 (4 suppl): 356-70.
- Baker FC, Colrain IM, Trinder J. Reducedparasympathetic activity during sleep in thesymptomatic phase of severe premenstrual syndrome. J Psychosom Res 2008; 65(1): 13-22.
- Georgantopoulou C, Field S. Treatment ofpremenstrual syndrome with the esogestrcl-
- onlypill (Cerazette) in an adolescent girl. J PediatrAdolesc Gynecol 2009; 22(3): e1-e3.
- Balaha MH, Amr MA, Moghannum M, Saab Al Muhaidab N. The phenomenology of premenstrual syndrpme in female medical students: a cross sectional study. Pan Afr Med J 2010; 23;5:4.
- Potter J, Bouyer J, Trussell J, Moreau C. Premenstrual syndrome prevalence and fluctuation over time: results from a French population-based survey. J Womens Health (Larchmt) 2009; 18: 31-9.
- Eriksson O, Wall A, Marteinsdottir I, Agren H, Hartvig P, Blomqvist G, et al. Mood changes correlate to changes in brain serotonin precursor

- trapping in women with premenstrual dysphoria. Psychiatry Res 2006;146: 107-16.
8. Cheng SH, Shih CC, Yang YK, Chen KT, Chang YH, Yang YC. Factors associated with premenstrual syndrome – a survey of new female university students. Kaohsiung J Med Sci 2013;29(2):100-5.
 9. Sadock BJ, Sadock VA. Kaplan and Sadock's comprehensive textbook of psychiatry. 8th ed. 2005; 2315-22.
 10. Campagne DM, Campagne GH. The premenstrual syndrome revisited. Eur J Obstetr Gynaecol Reprod Biol 2007; 130: 4-17.
 11. Salamat S, Ismail KM, O'Brien SH. Premenstrual syndrome. Obstetr Gynaecol Reprod Med 2007; 18: 29-32.
 12. Karami J, Zalipour S, Pourjavad Monireh. Effectiveness of Emotional Disclosure on Premenstrual Syndrome. IJOGI 2015; 17(131): 6-12.
 13. Akbari M, Hosseini H, Zalipour S. The effect of fluoxetine in reducing symptoms of premenstrual in high schoolgirls. The Journal of Urmia Nursing and Midwifery Faculty 2014; 12: 44-50. (Persian)
 14. -Braverman PK. Premenstrual dysphoric disorder. J Pediatr Adolesc Gynecol 2007; 20(1): 3-12.
 15. Noruzi A. Webotherapy and beyond. Webology, 2006. 3(3), 9ed ed. Available at: <http://www.webology.ir/2006/v3n3/editorial9.html>.
 16. Endicott J, Nee J, Harrison W. Daily Record of Severity of Problems (DRSP): reliability and Validity. Arch Womens Ment Health 2005;9(1):41-9.
 17. Davudi I, IzadiMazidi S, MehrabizadeHonarmand M. Esessment of the effects of cognitive- behavior communal psychotherapy on premenstrual syndrome. IJOGI 2012; 15(11): 7-15. (Persian)

THE EFFECT OF WEBOTHERAPY ON PREMENSTRUAL SYNDROME

Karami J¹, Zalipour S^{*2}, Rahmani S³, Zabet M⁴

Received: 13 Nov, 2015; Accepted: 20 Jan, 2016

Abstract

Background & Aims: Premenstrual syndrome is characterized by the physical, psychological and behavioral symptoms cycle occurrence during the luteal phase of the menstruation cycle, and it will be disappeared within a few days of the onset of menstruation. The aim of this study was to assess the effect of webotherapy on premenstrual syndrome.

Materials & Methods: This experimental study was carried out on 60 volunteer students of Razi University with PMS diagnosis. After surveying two menstruation cycles and confirming PMS existence, the subjects were randomly assigned into experimental and control group. webotherapy was performed for 8 weeks. Volunteers completed DRSP during 2 cycles before and 1 cycle after intervention. Data were analyzed by descriptive and analytic statistics.

Results: The data analysis revealed that in comparing before and after intervention, the experimental group showed significant decrease in mean of symptoms.

Conclusion: Based on the results of this study, it can be concluded that webotherapy is an effective method for relieving symptoms of premenstrual syndrome.

Key words: Premenstrual syndrome, webotherapy, menstruation.

Address: Psychology Department, Razi University, Kermanshah, Iran

Tel:(+98) 9395199306

Email: sz15649@gmail.com

¹Associate Professor of Psychology, Psychology Department, Razi University, Kermanshah, Iran

²PHD Student in Psychology, Razi University, Kermanshah, Iran.(Corresponding Author)

³PHD Student in Health Psychology, Alborz University, Karaj, Iran

⁴PHD Student in Psychology, Razi University, Kermanshah, Iran